

Monitoimijaiset palvelut vanhempien tukena

Lea Pulkkinen
Jyväskylä yliopisto

Lohja 12.5.2010

Puheenvuoroni teemoja

---

1. Ihminen suhteessa yhteiskuntaan

- Lapsen kasvattamisen kustannukset
- Lasten ja nuorten hyvinvoinnin kipupisteitä
- Perhe sosiaalisessa järjestelmässä

2. Hyvinvoinnin tukeminen varhaiskasvatuksessa ja koulussa

- Eheytetty koulupäivä
- Aamu- ja iltapäivätoiminnan laadulliset kysymykset

3. Vanhemmuus

- Nuorten ohjaaminen päihteettömyyteen
- Lapsilähtöisen vanhemmuuden tukeminen

1. Ihminen suhteessa yhteiskuntaan

Tuottajina: jälkipolvi, työ, hyvinvointi

Vanhemmat, erityisesti äidit maksavat suurimman kustannukset uuden sukupolven kasvattamisesta

Kuluttajina: yhteiskunnan verovaroin tuotetut

palvelut

Huostaanotto, 200 euroa/pv

V. 2008 kodin ulkopuolelle sijoitettua 16 608 eli 3 % enemmän kuin 2007

Poikia 52 %, perhehoidossa 33 %

Ensimmäistä kertaa huostaan otettuja 0 - 16-vuotiaita 2554

Kiireellisten sijoitusten osuus 76 %

Avohuollon piirissä 67 347 lasta, 7 % enemmän kuin 2007

Alle 3-vuotiaiden osuus lastensuojeluilmoituksista 10 %

Lähde: THL 2009

Lastensuojeluasiakkaat: 54 % ylisukupolvisia

47 % yksinhuoltajatalouksissa

Lähde: Stakes 2007

Yhden syrjäytyneen lapsen ylimääräiset hoitokulut
hänen elinaikanaan Suomessa

670.000 - 840.000 €

Syrjäytyminen työelämästä 40 v.

500.000 €

(Kajanoja, 2002)

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin kipupisteitä

- Läsnä olevan vanhemman puute; lapset jätetään selviytymään yksin
- Ei ole syrjäytyneiden perheiden ongelma: varakkaissa lähiöissä on lasten ja nuorten hyvinvoinnin ongelmia
- Perhettä idealisoidaan turvallisuuden ja hoivan antajana ja vanhempia yhteistyöhön halukkaina; monet vanhemmat kieltäytyvät näkemästä lastensa ongelmia
- Lasten vaikeuksien syitä yksinkertaistetaan tulkitsemalla ne sosioekonomisista syistä johtuviksi ja silloinkin vaikutusmekanismien analyysi puuttuu
- Lasten ja nuorten väkivalta/kiusaaminen
- Varhainen päihteiden käytön aloittaminen
- Tyttöjen ongelmat – äitiys
- Media kilpailijana vaikutteiden tarjoamisessa
- Maahanmuuttajalapset ja –nuoret
- Huostaanoton uhka ja biologisen perheen kanssa työskentely

Lasten hyvinvointi rikkaissa maissa (Unicef, 2007)

Suomi 4., järjestyssijojen keskiarvo 7,5; Hollanti (1.), Ruotsi (2.), Tanska (3.)... UK (21.)

1. Aineellinen hyvinvointi; Suomi 3.

2. Terveys ja turvallisuus, Suomi 3.

3. Koulutushyvinvointi: Suomi 4. Hollanti 6. U.K. 17. (Belgia 1.)

Suomi: 10 % 15-19-vuotiaista ei koulussa eikä työssä; Ruotsi 4 %

Suomessa rakenteellista syrjäytymistä yhtä paljon kuin UK:ssa

4. Perhe- ja toverisuhteet: % 11, 13, 15-vuotiaista elää yksinhuoltajien kanssa; uusperhetalouksissa; pitää tovereita mukavina ja avuliaina; % 15-vuotiaiden vanhemmista käyttää aikaa useita kertoja vk:ssa juttelemalla lastensa kanssa; % 15-vuotiaiden vanhemmista syö lastensa kanssa aterian useita kertoja viikossa (Suomi 60 %, K = 80 %)

Suomi 17. Hollanti 3. U.K. 21. (Italia 1.)

Lasten hyvinvointi rikkaissa maissa (Unicef, 2007) – kriteerit, jatkoa

---

5. Riskikäyttäytyminen ja terveiskäyttäytyminen: % 11, 13, 15-vuotiaista tupakoi, ollut humalassa vähintään kahdesti, käyttänyt huumeita, joutunut tappeluun 12 kk:n aikana, kiusattu vähintään kerran 2 kk:n aikana, syö vähintään yhden hedelmän päivässä, syö aamiaisen, monenako päivänä vk:ssa liikkuu vähintään tunnin, ylipainoisten osuus; 5 15-vuotiaista yhdyntä; 15-19-vuotiaiden teiniraskaudet

Suomi 7. Hollanti 3. U.K. 21. (Ruotsi 1.)

6. Subjekttiivinen hyvinvointi: elämään tyytyväisyyden arviointi; % 15-vuotiaista hyväksyy väitteet: Tunnen itseni sivustakatsojaksi tai syrjäytetyksi; Tunnen itseni yksinäiseksi; % 11, 13, 15-vuotiaista hyväksyy väitteen: Pidän paljon koulusta (Suomessa 8 %, K = 23 %)

Suomi 11. Hollanti 1. U.K. 20.

Hyvinvointi ~ kukoistaminen (ks Psykologia, 2008, no 4, 261-276)

Psykologinen hyvinvointi – mahdollisuuksien toteuttaminen

itsensä hyväksyminen

HYVÄ MIELI

elämän tarkoitus

INNOSTUNUT

henkilökohtainen kasvu

KIINNOSTUNUT

positiiviset suhteet toisiin ihmisiin

YSTÄVÄLLINEN

autonomia

ITSEHALLINTA

ympäristön hallinta

YMPÄRISTÖN KÄYTTÖ

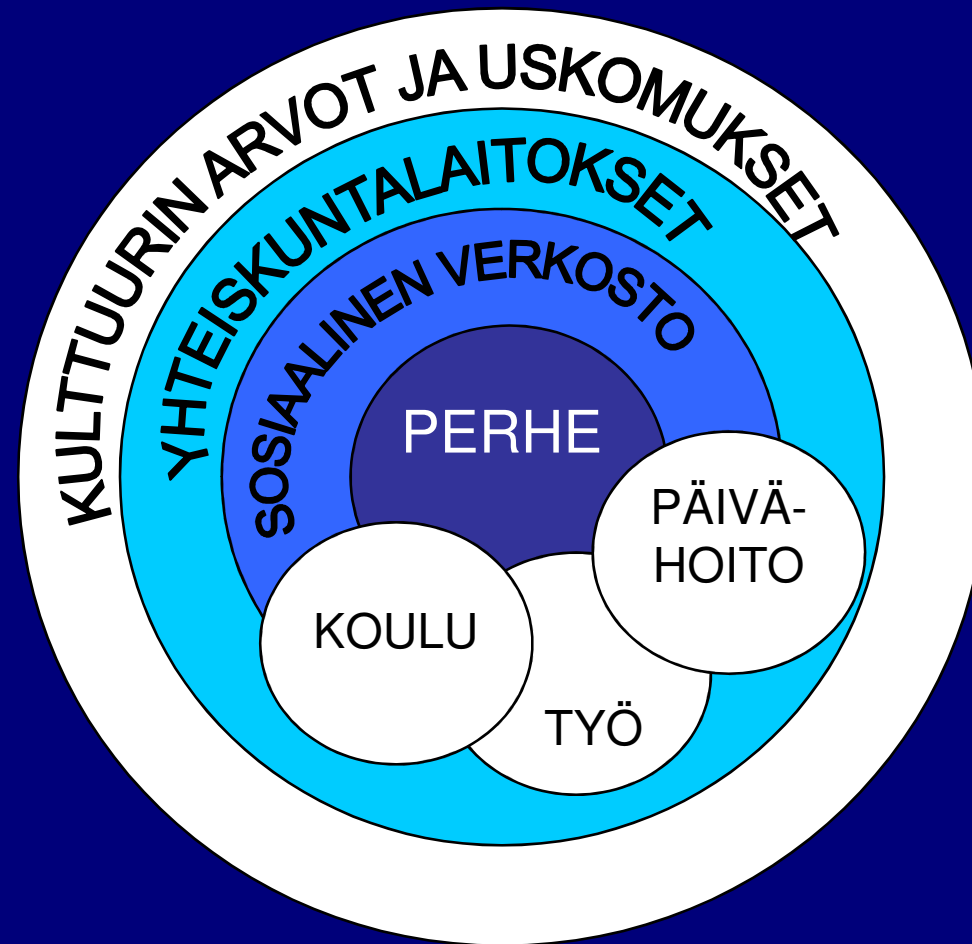
Sosiaalinen hyvinvointi

IHMISSUHTEET

Fyysinen hyvinvointi

ULKONEN OLEMUS VIREÄ

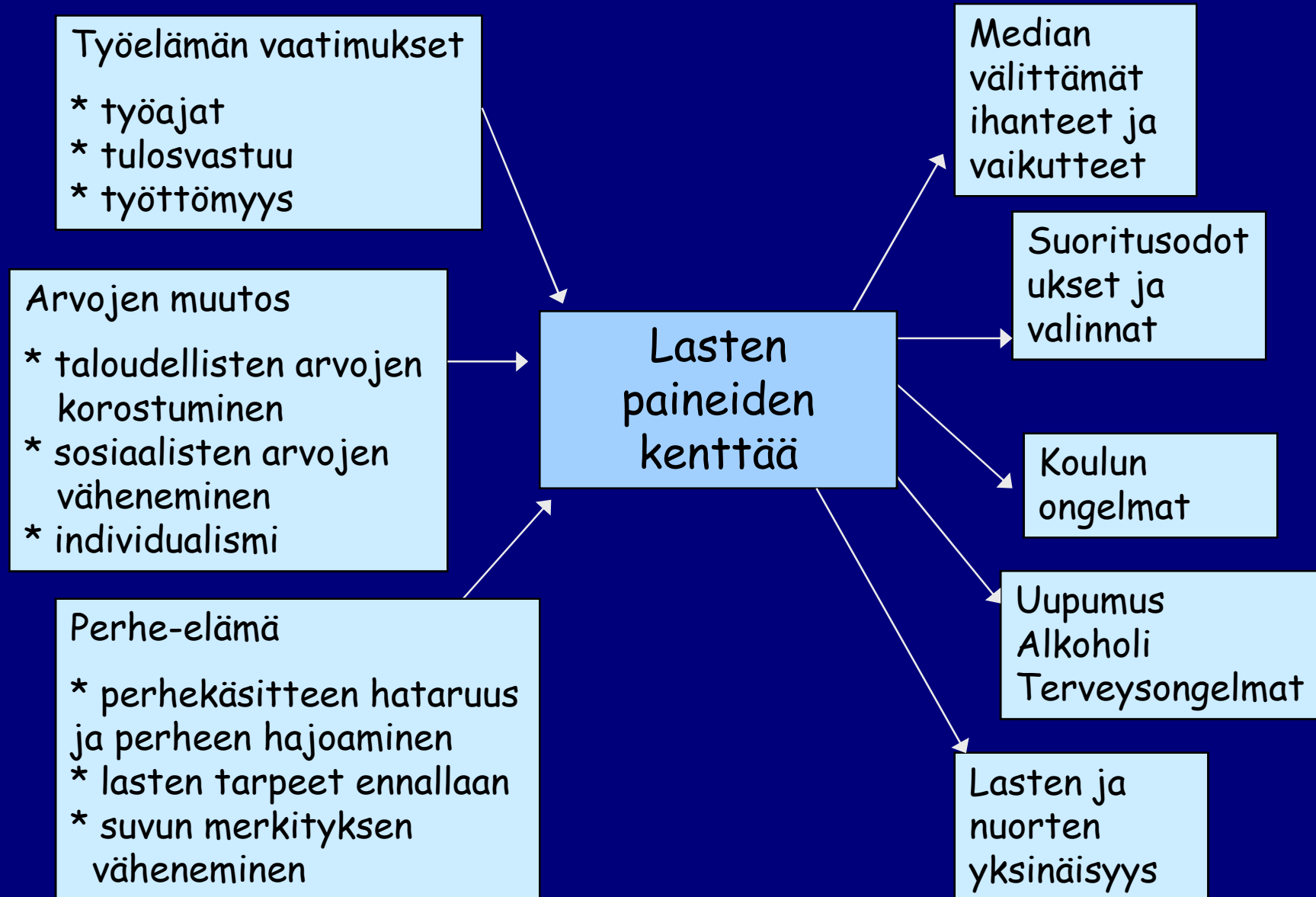
Perhe sosiaalisessa järjestelmässä

Vanhemmuuden ongelmia

- Miksi alaikäisten lasten vanhemmat eroavat Suomessa useammin kuin muissa Pohjoismaissa?
- Miksi tuet (äitiyslomat, isyyslomat) eivät ole vähentäneet lastensuojelun tarvetta?
- Miksi riskitekijät kasautuvat joihinkin perheisiin ja miten sukupolvien kierre voitaisiin katkaista?
- Ihmisten käsitys vastuustaan suvun jatkamisessa ja uuden sukupolven kasvattamisessa; vastuuntunnon lisäämisen keinot

Perheiden paineita

Ennalta ehkäisyyn tähtääviä palveluja

Kotihoidon tuki; 20 v sitten liki 60 000 perhettä sai. Karsittu, kun palveluja kohdennettiin vanhuksiin ja vajaakuntoisiin

Terveydenhoitajan kotikäynti synnytyksen jälkeen; voi tehdä monenlaisia johtopäätöksiä

Äitiysneuvoloiden valmennus: äidit, isät

Kouluterveydenhoitajat lasten ja perheiden tukena

Peruskoulun perhe- ja kuluttajakasvatus lopetettiin 1994

Tukiperheet, lomatoiminta

VIRASTOKESKEISYYS / KOTIKESKEISYYS

ASIAKAS YKSIKÖSSÄ, EI PERHE

**LAPSET ASIAKKAINA LASTENNEUVOLOISSA (ÄIDIT
ÄITIYSNEUVOLOISSA – SIKIÖIDEN OIKEUDELLINEN ASEMA)**

2. Hyvinvoinnin tukeminen varhaiskasvatuksessa

Kotihoito, päiväkoti, perhepäivähoito, esikoulu (päiväkoti/koulu)

***Riskinä* kotihoidossa**

- **kodin ongelmat**
- **eristäytyminen**

***Riskinä* lasten kuormittuminen päivähoidossa**

- **suuret ryhmät, melu, yksilöllisen kohtelun puute**
- **vähän (pysyviä) aikuissuhteita**
- **pitkä hoitoaika, stressihormonitason kohoaminen**
- **ilta-yö-vuorohoito**
- **hoidon sopimattomuus lapsen rytmiin**
- **toiminnan heikko laatu, ohjaajien pätevyys**

Lasten hyvinvointi koulussa

Suomalaiset oppilaat eivät pidä koulusta. Pitävätkö opettajat?

Vertailevan tutkimuksen tarve Suomessa ja kansainvälisesti

Kehittämistarpeita

- **Lisää oppilaan näkökulman kuulemista**
- **Lisää inhimillistä vuorovaikutusta opettajan kanssa**
- **Lisää taideineita, käden taitoja ja liikuntaa**
- **Lisää huolenpitoa ja välittämistä, opettajan kannustusta**
- **Lisää yhteisöllisyyttä: ryhmäyttäminen (oppilaat, vanhemmat); opiskelun kurssimuotoisuuden ja suurten koulujen riskit; koulupäivän rakenne, yksinäisyys; syrjäyttämisen ja kiusaamisen merkkeihin ei puututa**

Yksinolon määrä yhteydessä

- heikompaan koulumenestykseen
- masentuneisuuteen ja nukahtamisvaikeuksiin
- päihteiden käyttöön
- onnettomuuksiin
- tyytymättömyyteen itseä kohtaan
- ajan viettämiseen tovereiden kodeissa,
kaupungilla
- vanhempien vähäiseen tietoon lasten ajan ja rahan
käytöstä

Osallistuminen ohjattuun toimintaan yhteydessä (Mahoney ym. 1997-2002)

- koulunkäyntimotivaatioon
- koulutuksen piirissä pysymiseen
- myönteiseen sosiaaliseen käyttäytymiseen
- vähäisempään päihteiden käyttöön
- harvempiin pidätyksiin rikosten takia

Vertaisryhmätoiminta ei tuota näitä
tuloksia.

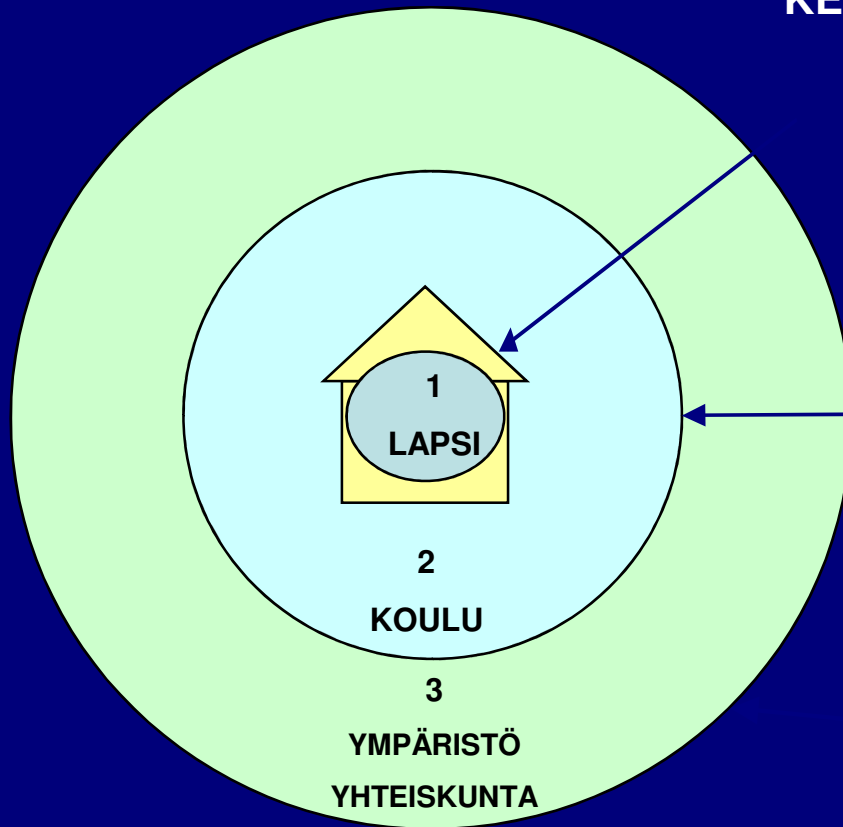
Pulkkinen, L. & Launonen, L. (2005). *Eheytetty koulupäivä: Lapsilähtöinen näkökulma koulupäivän uudistamiseen*. Helsinki: Edita.

Häikiö, L. & Vänninmaja, P. (2008). *Hyvinvointia harrastamalla: Tampereen kaupungin Harrastava iltapäivä -hankkeen väliarviointi*.
Hyvinvointipalvelujen kehittämissyksikön julk.2.

Pulkkinen, L., Pohjola, K., Kotamäki, N. & Launonen, L. (2006). *Kunnallisen aamu- ja iltapäivätoiminnan ensi-askleet*. Jyväskylän yliopisto, Perhetutkimuskeskuksen julk.16.

MUKAVA-hanke (muistuttaa kasvatusvastuusta)

1. LAPSEN SOSIOEMOTIONAALISEN KEHITYKSEN TUKEMINEN

1.1. Esiopetus

1.2. Terveystiedon sisältö

2. KOULUN JA OPETTAJIEN LUOMA OPPIMISYMPÄRISTÖ

2.1. Eheytetty koulupäivä

2.2. Opettajan/ohjaajien koulutus

3. KOULUN SUHTEET YMPÄRÖIVÄÄN MAAILMAAN

3.1. Työelämään tutustuttaminen

3.2. Vapaaehtoistoiminta

3.3. Kodin ja koulun yhteistyö

Pulkkinen (2002)

Lea Pulkkinen

Eheytetty koulupäivä

- Tarkoittaa koulupäivän organisointia siten, että opetuksen lisäksi tarjotaan laadukasta vapaa-ajan toimintaa, jossa yhdistyvät lepo, virkistys ja harrastuksissa kehittyminen
- Päivärytmillä (mm. pitemmät ruokatunnit) tuetaan oppilaiden ja opettajien palautumista työnteosta
- Tukee vanhempien työn, perhe-elämän ja koulun yhteensovittamista
- Osallistuminen on vapaaehtoista ja valinnaista.

(Pulkkinen & Launonen, 2005)

Visio eheyttetystä koulupäivästä

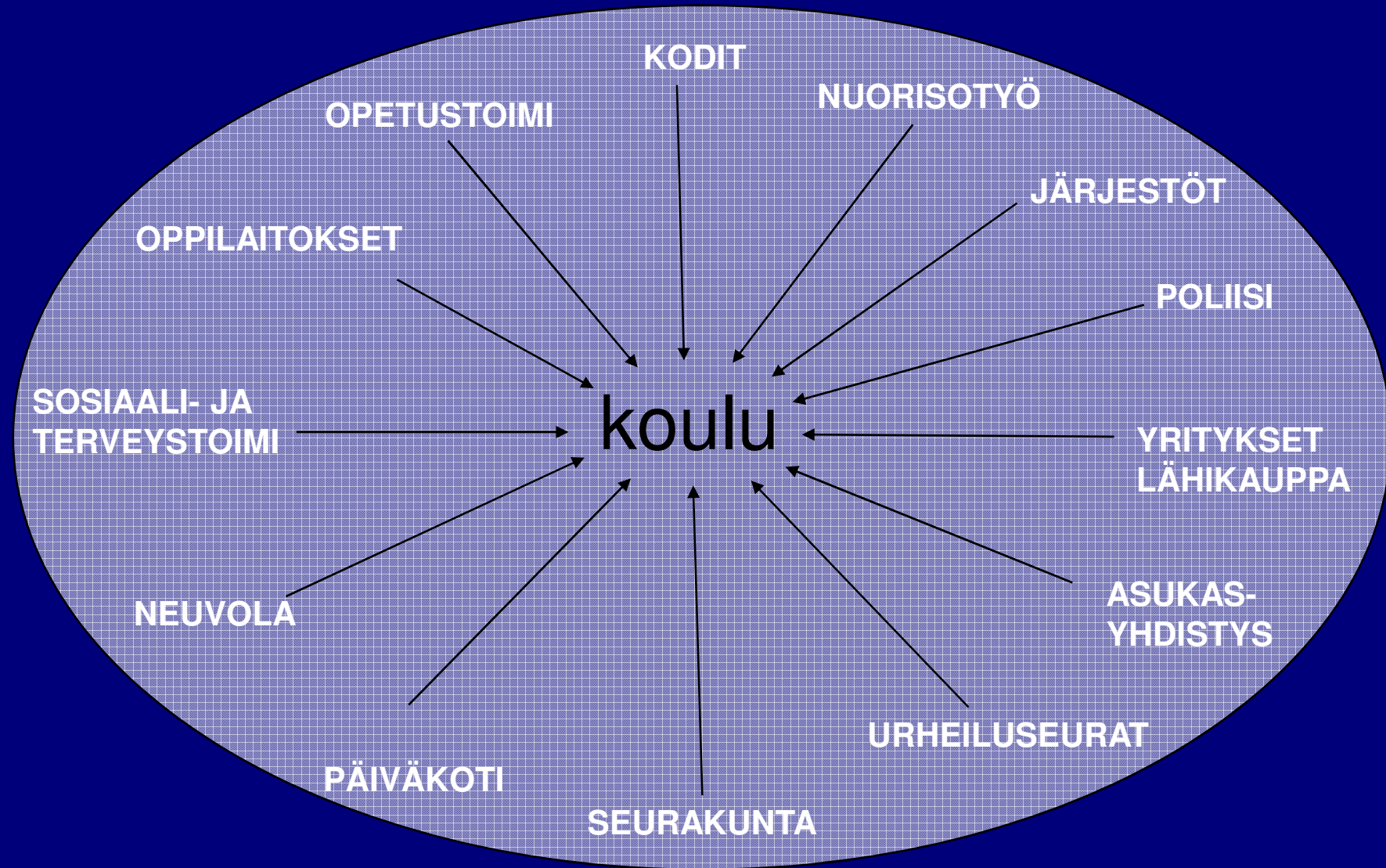
Klo	Eheyttämätön		Eheytetty koulupäivä	
	1. päivä	2. päivä	Alaluokat	Yläluokat
7-8				
8-9	1. oppitunti			
9-10	2. oppitunti			
10-11	3. oppitunti	1. oppitunti		
11-12	4. oppitunti	2. oppitunti		
12-13		3. oppitunti		
13-14		4. oppitunti		
14-15				
15-16				
16-17				

(Pulkinen & Launonen, 2005)

Eheytetty koulupäivä: Toimintaperiaatteet

- 1. Monimuotoisuus; innovaatiotoiminnalle yhteisiä kriteerejä mutta toteutuksessa koulun omat mahdollisuudet, kehittämisenäkökohdat**
- 2. Lapsilähtöisyys; kiinnostuksen kohteet, kannustus**
- 3. Koulukeskeisyys; koulu kohtaa jokaisen lapsen ja perheen, tilat, välineet, henkilöstön rekrytointi, integrointi koulutyöhön**
- 4. Moniammatillisuus; opettajat, kouluohjaajat, kouluavustajat, koulun ulkopuolisten ohjaajien käyttö**
- 5. Julkisuus; avoin tiedottaminen toimintaperiaatteista**
- 6. Yhteinen kasvatusvastuu; lähtökohtana lapsen hyvä: turvallisuus, terveys, sosiaalisuus, vastuullisuus, oppiminen**
- 7. Verkottuminen; siltojen rakentaminen koulun ja ympäröivän yhteiskunnan välille**

Koulun verkottuminen lähiyhteisöön

Pulkkinen & Launonen (2005, mukailtu)

Lea Pulkkinen

Harrastuksiin osallistuminen keväällä 2005

2005		Tytöt (646) %	Pojat (639) %
Liikunta:	Joukkuelaji	22	50
	Yksilölaji	16	16
	Voimistelu	7	5
	Tanssi	20	2
	Uinti	11	10
Musiikki:	Soittotunti/soitin	26	14
	Kuoro	4	1
	Bändi/orkesteri	7	6
Taide:	Kuvataide	19	6
	Kirjallisuus	6	3
	Elokuvat	5	7
	Teatteri	4	1
Muut:	Käsityöt	12	7
	Askartelu	10	3
	Kotitalous	20	10
	Partio	13	11
	Tietotekniikka	7	18
	Elektroniikka	0,2	1,4

Pulkkinen & Launonen (2005)

Lea Pulkkinen

Oppilaiden ilmoittamat syyt harrastusten puuttumiselle (%)

Syy	Luokat 1-6 (N=111)	Luokat 7-8 (N=130)
En ole kiinnostunut	32	56
Haluan olla kavereiden kanssa	32	43
Kotona on joku aikuinen	32	12
On muuta tekemistä	8	20
Haluan olla yksin kotona	13	14
Liian kallista	4	4
Kerhoon ei mahtunut	-	1
Menee hoitopaikkaan	3	-

Mukava-hanke: Oppilaiden vapaa-aika keväällä 2004

Kokemuksia eheytytystä koulupäivästä

Opettajat ja vanhemmat:

Oppilaiden kouluviihtyvyys parantunut
Koulukiusaaminen vähentynyt
Yhteistyö koulun ja vanhempien välillä parantunut

Opettajat:

Opettajien kouluviihtyvyys parantunut
Oppilaiden harrastekerhoihin osallistuminen yhteydessä koulumotivaatioon ja sosiaaliseen kehitykseen

Oppilaat:

Harrastekerhoihin osallistuminen yhteydessä

- opiskelun jatkamishaluihin**
- vähäisempään tupakointiin**
- vähäisempään muiden kiusaamiseen**
- vähäisempään koulupinnaukseen**

Pulkkinen & Launonen (2005)

Toiminnan laadun yhteys lapsen kehitykseen

Luokilla 1- > 3 ja 2 - > 4

Aamu- ja iltapäivätoiminta harrastusryhmineen - >

lasten ahdistuneisuuden ja masennuksen väheneminen

Luokilla 4 - > 6

Musiikki ja kuvataide : sosiaalisesti vastuullinen käyttäytyminen, koulumenestys ja työskentelytaidot (keskittyminen, pitkäjänteisyys) paranivat

Opintopiirit: koulumenestys parani

Teatteri: työskentelytaidot paranivat

Liikunta: Fyysinen kunto

Harrastekerho

Suosiota lisääviä tekijöitä

- Ohjaajat ovat ammattitaitoisia ja innostuneita.
- Kerhoista tiedotetaan oppilaille hyvin.
- Kerhotoiminnassa on hyvät välineet (esim. musiikki).
- Harrastusalueeseen liittyvät oppiaineiden tuntimäärät koulussa ovat pieniä (esimerkiksi taito- ja taideaineet).
- Oppilas kokee olevansa toiminnassa tärkeä ja hyödyllinen.

Toimintaa vaikeuttavia tekijöitä

- Ohjaaja on epäpätevä, taitamaton tai motivoitumaton.
- Ohjaajalle ja oppilaille sopivaa yhteistä aikaa on vaikea löytää, peruutukset.
- Kerhon sisältö ei ole sopivaa tai riittävän kiinnostavaa pitempiaikaiseen harrastamiseen.

SRCD Social Policy Report:

Organized activity participation

- Oppilaat osallistuvat järjestettyyn toimintaan, koska saavat iloa, tovereita ja taidot kehittyvät
- Osallistuminen on yhteydessä kouluosaavutuksiin, hyvinvointiin, vähäisempään päihteiden käyttöön ja parempiin suhteisiin vanhempien kanssa
- Mitä enemmän (20 tuntiin asti) osallistuu, sitä selvempiä ovat yhteydet
- Niiden hyvinvointi heikompi, jotka eivät osallistu

Mahoney, Harris & Eccles (2006)

Laki perusopetuslain muuttamisesta (1136/2003)

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on tukea kodin ja koulun kasvatustyötä sekä lapsen tunne-elämän kehitystä ja eettistä kasvua. Lisäksi aamu- ja iltapäivätoiminnan tulee edistää lasten hyvinvointia ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja lisätä osallisuutta.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tulee tarjota lapsille monipuoliset mahdollisuudet osallistua ohjattuun ja virkistävään toimintaan sekä mahdollistaa lepo rauhallisessa ympäristössä ammattitaitoisen ja tehtävään soveltuvan henkilökunnan valvonnassa.

Aamu- ja iltapäivätoimintaa koskeva laki edellyttää, että

- kunta arvioi tarjoamaansa toimintaa
- kunta osallistuu toimintansa arviointiin
- arviointien keskeiset tulokset julkistetaan

Eduskunta edellytti toiminnan seuranta

Tutkimustietoa kuitenkin niukasti käytettävissä

Aamu- ja iltapäivätoiminnan ensiaskeleet

- aamutoiminnan puute
- toimintatilojen puutteellisuus
- sisältöjen kehittelyn tarve
- ohjaajien koulutuksen vajavuus
- vähäinen yhteistyö koulun ja vanhempien kanssa
- vähän mahdollisuutta rikastaa toimintaa harrastekerhoilla
- maksullisuus karsii toimintaa tarvitsevia
- koulukeskeinen toimintamalli poisti monia ongelmia

Kunnallisen aamu- ja iltapäivätoiminnan ensiaskleet

Järjestäjätahot (114 vastuuhjaajaa 10 kunnasta,
lv 2004-2005)

kunta 32 %	(toimitilat vaihtelevia)
seurakunta 27 %	(ei koulun yhteydessä)
yhdistys 41 %	(koulun yhteydessä)

Pulkkinen ym. (2006)
www.mukavahanke.com

Lea Pulkkinen

Mahdollisuus ulko- ja sisäliikuntaan

Järjestäjä	Ulkoliikunta	Sisäliikunta	Vastuuohjaajan koulutus
Kunta	+	?	?
Seurakunta	-	-	+
Yhdistys	?	+	-

Koulukeskeinen toimintamalli

- Rehtorin johdolla, ei erillistä hallintoa ja koordinaatiota
- Taloudellisesti edullista, tilat ja välineet olemassa
- Lapsilähtöistä, lapsen ja perheen tarpeet huomioon
- Aamutoiminta mahdollista kouluavustajien kokopäivätyöllä
- Integroituminen koulun toimintaan, mm. maahanmuuttajat
- Turvallista samassa ympäristössä
- Koulun sisä- ja ulkoliikuntatilat käytettävissä
- Lisää viihtymistä koulussa
- Koulun pedagoginen pätevyys ja oppilaantuntemus
- Harrastukset iltapäivään, illat perheille
- Toiminnan rikastaminen harrastuksilla

(Pulkkinen & Launonen, 2005)

Lakisääteinen aamu- ja iltapäivätoiminta

Toimintamalli A

- Rehtori organisoi
- Kouluohjaaja, koulunkäyntiavustajat
- Verkostoituminen
- 18 kerhoa/vko
- Vanhemmilta 30 €/kk
- 759 € / oppilas / lv

Toimintamalli B

- Rehtori organisoi
- Palveluntuottaja vastaa
- 5 kerhoa/vko
- Vanhemmilta 53 €/kk
- 1095 € / oppilas / lv

Toimintamalli C

- Seutukunnallinen verkosto
- Ulkopuolinen koordinaattori
- Palveluntuottaja vastaa
- 4 kerhoa/vko
- Vanhemmilta 90 €/kk
- 1570 € / oppilas / lv

Valtioneuvoston koulutuspoliittinen selonteko eduskunnalle 2006

- Kouluhyvinvoinnin lisääminen yksi päätavoitteista
  - * Koulupäivän rakenteen uudistaminen
  - * Varhainen puuttuminen, osallisuus, kiusaaminen, koulupudokkuuden ehkäisy
  - * Koulun ilmapiirin parantaminen, toimintakulttuuri

Mitä seuraavaan hallitusohjelmaan?

3. Vanhemmuus

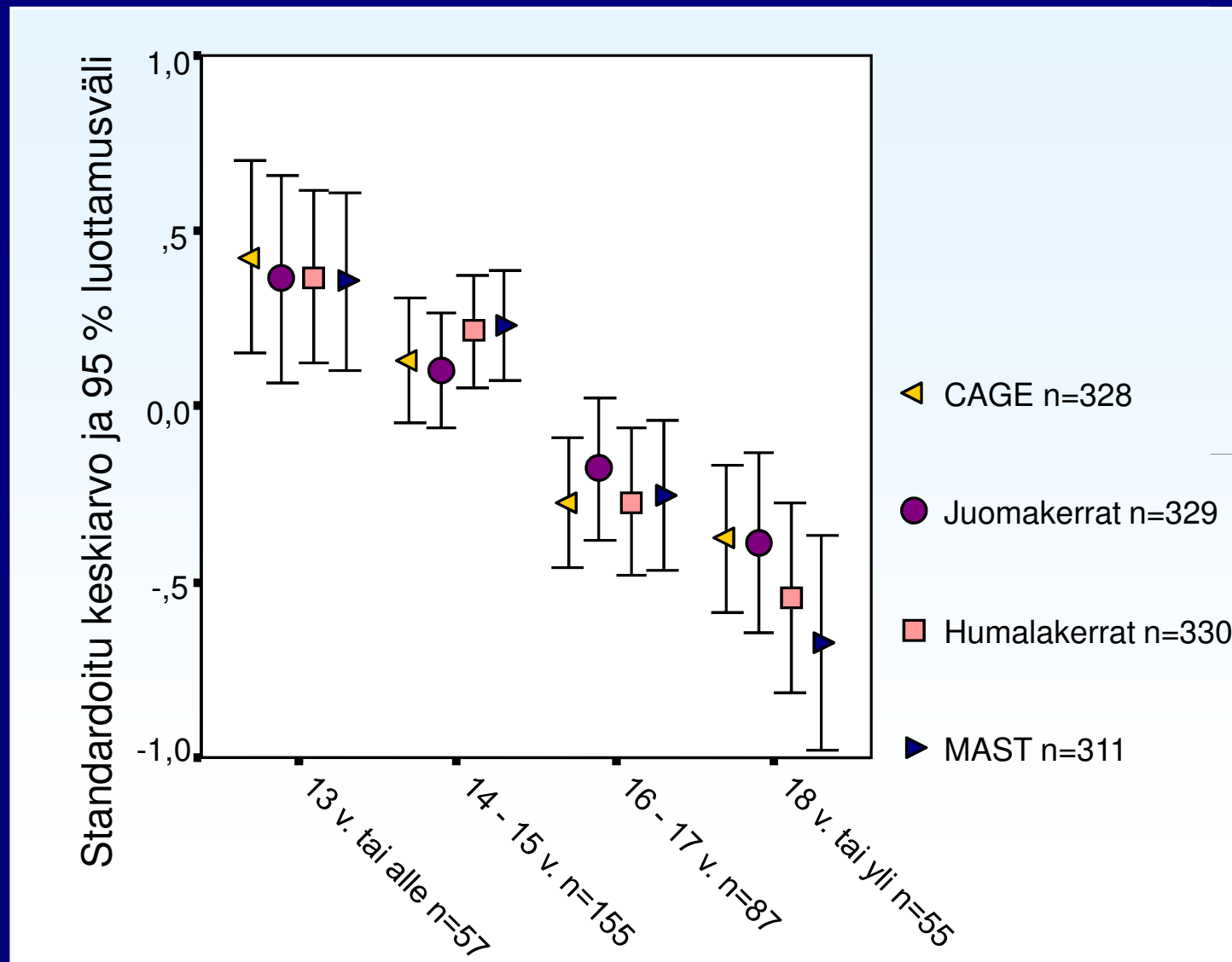

- Nuorten ohjaaminen päihteettömyyteen

Vanhemmuuden tiedollinen tukeminen

Lapsilähtöisen vanhemmuuden tukeminen

Alkoholin käytön aloitusiän yhteys alkoholin ongelmakäyttöön aikuisiässä

Miksi nuori aloittaa alkoholinkäytön

- omat sekä ympäristössä vallitsevat asenteet ja odotukset
- perheenjäsenten asenteet, alkoholin käyttö ja nuoren toimintojen valvonta
- ystävien asenteet ja päihteiden käyttö
- saatavuus sekä kotona että ystäväpiirissä ja hankkimisen helppous sekä käyttörahan määrä (tuotteiden hinta)
- nuoren sosiaalinen käyttäytyminen, psyykinen hyvinvointi ja koulusopeutuminen. Opettajilla on käsitys riskiryhmästä.
- tytöillä perheen matala sosioekonominen asema sekä vanhempien vähäinen kiinnostus ja välittäminen tyttärestään
- **Ei selitä:**
  - perimä (kaksostutkimukset mm. Rose 2001)
  - sosiaalinen käyttäytyminen tai koulumenestys 8-vuotiaana (LAKU)

Perinnöllisyys ja ympäristö

Noin 50 % käyttäytymisen ja ominaisuuksien eroista perinnöllistä

Alkoholiriippuvuus:

14-vuotiaana: perheen lapsille yhteinen ympäristö vaikuttaa alkoholin käyttöön, ei perinnöllisyys

18-vuotiaana: perinnöllisyyden vaikutus suurempi n.50 %

Perinnölliset vaikutukset voimakkaampia, jos

- vanhemmat valvovat heikosti lapsen toimintoja
- lapsella on poikkeavia tovereita
- elää kaupunkiympäristössä, jossa ei ole tiivistä lähiyhteisöä ja sen mukanaan tuomaa sosiaalista kontrollia

MITÄ VOIDAAN TEHDÄ

- 1. Päihdevastainen kulttuuri
- 2. Aikuisten malli
- 3. Aikaa ja lapsikeskeistä ohjausta
- 4. Hyvät ihmissuhteet
- 5. Ennalta ehkäisevä työ
- 6. Ohjelmaa yksinäisiin iltapäiviin
- 7. Varhainen puuttuminen ongelmiin
- 8. Verkostoituminen
- 9. Saatavuuteen vaikuttaminen
- 10. Avoin keskustelu asioista niiden oikeilla nimillä

Verkostosopimus

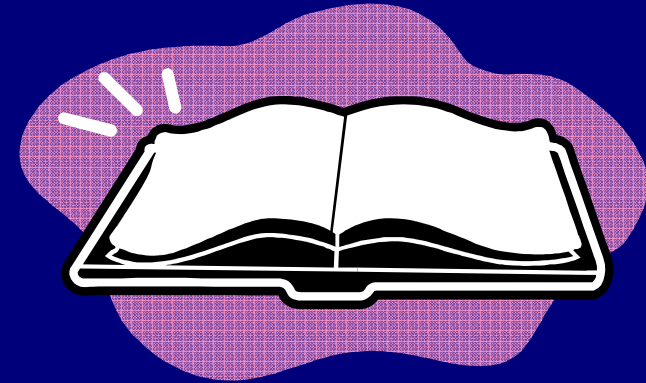
- Yhdessä sovimme, että
- lasten yövierailuista kaverien luona sovitaan myös vanhempien kesken
- lasten bileissä ja juhlissa on aina valvontaa
- arki-iltoina lasten kotiintuloaika on __, viikonloppuisin __.
- voimme soittaa toisillemme ja jutella sekä iloisista että vaikeista asioista.
- emme hanki tai tarjoa lapsille tupakkatuotteita tai päihteitä.
- ilmoitamme toisillemme, jos alamme epäillä tai tiedämme, että joku lapsistamme käyttää tupakkatuotteita tai alkoholia, kokeilee huumeita, väärinkäyttää lääkkeitä, pinnaa koulusta, näpistelee tai on muuten rikollisilla teillä.
- Kirjoita nimi listaan jos olet mukana!
- Lapsen nimi, Vanhemman nimi, Puhelinnumero

Millä voi perustella sen, ettei alaikäisten tule käyttää alkoholia

- lapsen oikeus kasvaa terveeksi aikuiseksi
- alkoholi vaikuttaa oppimiskykyyn ja koulutusasenteisiin
- alkoholi vaikuttaa kasvavaan fyysiseen kehoon: haittaa kehitystä ja voi vaikuttaa terveyteen myös nuoruusiässä (mm. somaattiset oireet, maksantoiminta, aivojen kehitys, alkoholimyrkytykset, tapaturmien seuraukset)
- alkoholi vaikuttaa kehittyvään psyykeen; haittaa kehitystä ja voi vaikuttaa terveyteen mm. ahdistuneisuus, itsetunto, masentuneisuus
- tapojen oppiminen: urheilu vaiko kaljoittelu
- tunteiden hallinnan oppiminen: ettei suru hukkuisi viinaan
- mahdolliset tulevaisuutta vaikeuttavat teot (rikos, abortti tms.)
- Suomen laki on laadittu näistä näkökulmista turvaamaan lasten kehitys.

Vanhemmille tietoa

- lapsen kehityksestä
- parisuhteesta
- aikuisiän kehityksestä

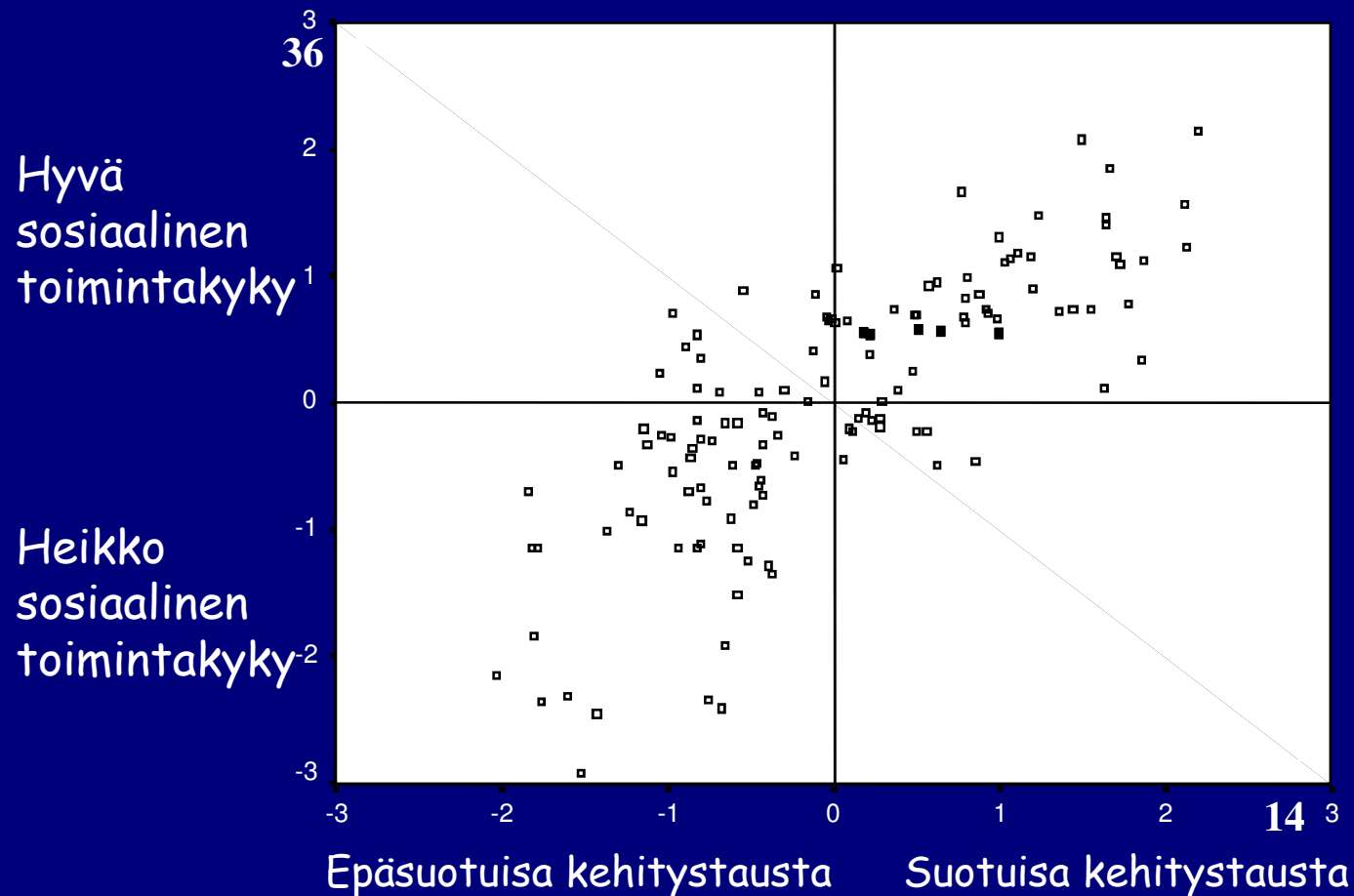

Perhemyönteisyys

- ajattelumallit tukemaan ennaltaehkäisyä
- työelämän joustot
- koulu- hoito- kotipalvelut

Kehitystaustan yhteys aikuisten miesten sosiaaliseen toimintakykyyn

(Pulkkinen, 2002)

Vanhemmuuden tiedollinen tukeminen

- **Perheen perustaminen**
- **Lapsen kehitys**
- **Kehitystä suojaavat tekijät ja riskitekijät**
- **Parisuhde ja perhe-elämä (yhteiset ateriat)**

**Kuka ottaisi vastuun? Kunnat, valtio, kolmas sektori?
Yhteistyön rakentaminen toimijoiden välille, media?**

Vertaisryhmät ja verkostot; tietosuojako esteenä?

Kytkeä yhteiskunnan tarjoamiin etuisuuksiin?

Lapsilähtöinen vanhemmuus

Hellyys, ikäkauteen sopivat odotukset

Aikaa lapselle/nuorelle – keskustelua, kuuntelemista

Johdonmukaisuus, aikuisen vastuu vanhemmuudesta

Tieto lapsen ajankäytöstä ja tovereista

Vanhempien mallit

Perheen elämäntapa

- järjestyneisyys (vs kaaos)
- yhteiset arki-illan ateriat

Vanhemmuuden roolikartta ®

Vanhemmuuden viisi keskeistä osa-aluetta

ELÄMÄN
OPETTAJA

IHMISSUHDE-
OSAAJA

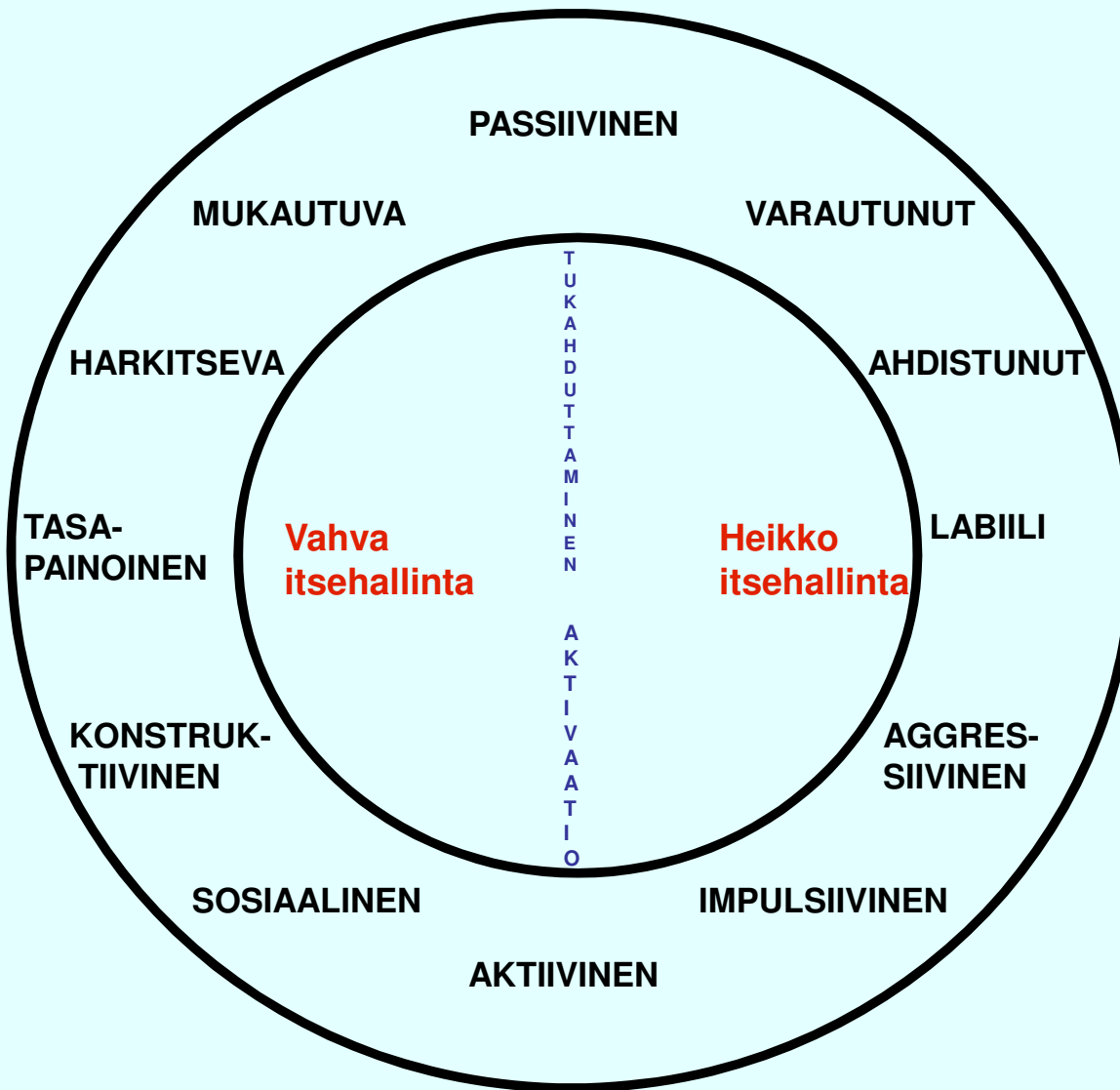
RAKKAUDEN
ANTAJA

Lapsen tarpeet
eri
kehitysvaiheissa

RAJOJEN
ASETTAJA

HUOLTAJA

Lapsiläh-
töinen
kasvatus

Aikuis-
lähtöinen
kasvatus

Laki lapsen huollosta (361/1983, §1)

“Lapsen huollon tarkoituksena on turvata lapsen tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi lapsen yksilöllisten tarpeiden ja toivomusten mukaisesti. Huollon tulee turvata myönteiset ja läheiset ihmissuhteet erityisesti lapsen ja hänen vanhempiansa välillä.

Lapselle tulee turvata hyvä hoito ja kasvatus sekä lapsen ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellinen valvonta ja huolenpito. Lapselle on pyrittävä antamaan turvallinen ja virikkeitä antava kasvuympäristö sekä lapsen taipumuksia ja toivomuksia vastaava koulutus.

Lasta tulee kasvattaa siten, että lapsi saa osakseen ymmärtämystä, turvaa ja hellyyttä. Lasta ei saa alistaa, kurittaa ruumiillisesti eikä kohdella muulla tavoin loukkaavasti. Lapsen itsenäistymistä sekä kasvamista vastuullisuuteen ja aikuisuuteen tulee tukea ja edistää.”

Yleissopimus lasten oikeuksista (20.11.1989)

(Sisältyvät lastensuojelulakiin , 417/2007)

Tämän yleissopimuksen sopimusvaltiot,

...

ovat vakuuttuneita siitä, että **perheellä**, joka on yhteiskunnan Perusr ryhmä ja sen kaikkien jäsenten ja erityisesti lasten hyvinvoinnin ja kasvun luonnollinen ympäristö, **on oikeus saada tarvittavaa suojelua ja apua niin että se pystyy täydellisesti hoitamaan velvollisuutensa yhteiskunnassa,**

tunnustavat, että lapsen tulisi persoonallisuutensa täysipainoisen ja sopusointuisen kehityksen vuoksi kasvaa perheessä onnellisuuden, rakkauden ja ymmärtämyksen ilmapiirissä,

18. Artikla

Vanhemmilla on ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta ja kehityksestä. Lapsen edun on määrättävä heidän toimintaansa.

Lea Pulkkinen